

سلسله دروس خارج

اصول فقہ

جلسه :

۷۰

تاریخ :

۱۹ / ۱۲ / ۱۴

مبحث وضع
(وضع تعیینی و تعیینی)

مرحوم آخوند:
پدید آمدن وضع
تعیینی:

۱. گاهی به انشاء

۲. گاهی به
وسیله استعمال

توضیح نوع دوم:
واضع، لفظ را در معنای مورد نظر
استعمال می کند چنان که گویی از قبل
بر این مطلب وضع شده است (بدون
قرینه مجازی)

واضع در نوع دوم، باید قرینه ای بگذارد

استعمال، **إفناء** لفظ در معنی است
(لحاظ لفظ در استعمال، **آلی** است)

در وضع، نگاه **استقلالی** به خود لفظ لازم است

جمع نشدن لحاظ آلی و لحاظ استقلالی در آن واحد

لفظ **می تواند** در هنگام استعمال، **لحاظ** شود (= آلی
نباشد)

استعمال امر خارجی است و نمی تواند وضع را که

امری اعتباری است پدید آورد

پس : استعمال در حقیقت **اعلام وضعی** است که ما

قبلا در افق اعتبار نفسانی ایجاد کرده ایم

اشکال مرحوم نائینی

به مرحوم آخوند

جواب حضرت امام به

مرحوم نائینی

ما می گوئیم

ادامه

نکته ۱

نبودن جامع بین وضع تعیننی و وضع تعیننی
(تنها در نتیجه کار با هم اشتراک دارند)

اطلاق لفظ وضع بر وضع تعیننی :
- یا از باب اشتراک لفظی است
- یا از باب تسامح است

وضع تعیننی، وضع حقیقی نیست

کثرت استعمال : موجب انس بین لفظ و معنی

امور اعتباری زمانی پدید می آیند که ثمره داشته باشند
در جایی که کثرت استعمال موجب انتقال از لفظ به معنی است، احتیاجی
به وضع نیست

محقق
اصفهانی

نکته ۱

نکته ۱

نتیجه کلام محقق اصفهانی:

معنای حقیقی اعم از استعمال لفظ در

موضوع له است.

چرا که معنای حقیقی:

گاهی معنای موضوع لهی است

گاهی معنایی است که ناشی از

کثرت استعمال است

وضع تعینی اساسی ندارد

علت: دلالت لفظ در تمام این استعمالات، به همراه قرینه بر معنا دلالت می کند

اگر مثالی می آوردند قابل قبول بود

استدلال فوق، منجر به «عدم مقبولیت» وضع تعینی نمی شود، بلکه به «عدم

حصول» آن منتهی می شود

ما می گوئیم

اینکه حقیقت اعم از «وضع» و «ما فی معنی الوضع» باشد، محل تردید است

اشکال مرحوم
روحانی